

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 8Sžfk/20/2021
Identifikačné číslo spisu: 1019201750
Dátum vydania rozhodnutia: 28. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:1019201750.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: STAR CENTRUM, a.s., Miletičova 7B, Bratislava, IČO: 35 855 410, zastúpeného: JUDr. Tomáš Balážik, advokát, Šamorínska 10, Bratislava, proti žalovanému (v konaní sťažovateľ): Daňový úrad Bratislava, Ševčenkova 32, Bratislava, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti výroku o trovách konania uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/253/2019-305 zo dňa 29. apríla 2020, ECLI:SK:KSBA:2020:1019201750.2, v konaní o všeobecnej správnej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného č. 550217/2019 zo dňa 03.10.2019, jednomyselne, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/253/2019-305 zo dňa 29. apríla 2020, ECLI:SK:KSBA:2020:1019201750.2, sa vo výroku o trovách konania zrušuje a v tejto časti sa vec krajskému súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) uznesením č. k. 2S/253/2019-305 zo dňa 29.04.2020 zastavil konanie o správnej žalobe podanej žalobcom proti rozhodnutiu žalovaného č. 550217/2019 zo dňa 03.10.2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“), ktorým žalovaný podľa § 60 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“) nevyhovел námietke zaujatosti žalobcu a nevytlúčil namietaného B.. C. T. - kontrolóra oddelenia daňovej kontroly 12, Úseku kontroly Daňového úradu Bratislava, z ďalšieho konania a rozhodovania vo vyrubovacom konaní voči žalobcovi na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobia október, november a december 2013.

2. Dôvodom zastavenia konania bolo späťvzatie správnej žaloby zo strany žalobcu vykonané podaním zo dňa 08.04.2020, ktoré žalobca odôvodnil tým, že žalovaný ho svojím konaním uviedol do omylu, pričom poukázal na pripojený list z 28.02.2020, ktorým žalovaný oznámil žalobcovi, že žalobou napadnuté rozhodnutie č. 550217/2019 zo dňa 03.10.2019, doručené mu dňa 24.10.2019, má žalobca

považovať za bezpredmetné, nakoľko identické rozhodnutie č. 584326/2019 bolo žalobcovi doručené dňa 11.11.2019.

3. O zastavení konania rozhodol správny súd podľa § 99 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a zároveň s odkazom na ustanovenie § 171 ods. 1 SSP priznal žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania. Výrok o trovách konania odôvodnil správny súd tým, že žalovaný procesne zavinil späťvzatie žaloby a následné zastavenie konania oznámením zo dňa 28.02.2020 doručeným žalobcovi po podaní žaloby, podľa ktorého má žalobca považovať žalobou napadnuté rozhodnutie za bezpredmetné. V dôsledku toho sa správny súd nemohol zaoberať vecou samou a posúdiť dôvodnosť podanej žaloby. Správny súd zastal názor, že vzhľadom na výnimočné okolnosti prípadu nemožno žalobcovi nepriznať voči žalovanému nárok na náhradu trov, ktoré mu vznikli v súvislosti s konaním na správnom súde, pretože žaloba bola podaná v záujme domôcť sa ochrany subjektívnych práv proti rozhodnutiu verejnej správy, ktorým sa žalobca cítil ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch.

II. Kasačná sťažnosť

4. Proti výroku uznesenia správneho súdu o trovách konania podal žalovaný (ďalej len „sťažovateľ“) včas kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP pre nesprávne právne posúdenie veci a navrhol uznesenie v tejto časti zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

5. V sťažnostných bodoch sťažovateľ poukazoval predovšetkým na neprípustnosť súdneho preskúmania žalobou napadnutého rozhodnutia v zmysle § 7 písm. e/ SSP a mal za to, že správny súd mal správnu žalobu ex offo odmietnuť, nakoľko napadnuté rozhodnutie o námietke zaujatosti zamestnanca správcu dane je procesnej povahy a nezasahuje do subjektívnych práv žalobcu. Poukazoval na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 82/09, sp. zn. III. ÚS 281/07, sp. zn. III. ÚS 187/2010), ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 3SŽ/72/2009), ktorých podstatou je, že rozhodnutie o námietke zaujatosti nezasahuje do subjektívnych práv účastníka a preto je vylúčené zo samostatného súdneho preskúmania.

6. K výkladu ustanovení § 170 písm. b/, § 171 ods. 1 SSP v podmienkach prejednávanej veci sťažovateľ tvrdil, že absentuje kauzálny nexus medzi jeho konaním (procesným zavinením) a povinnosťou uhradiť trovy konania žalobcovi. Poukázal na to, že žalobca ako dominus litis disponuje konaním a jeho predmetom, preto procesné oprávnenia týkajúce sa akejkoľvek dispozície s návrhom prináležia výlučne žalobcovi. Hmotná zodpovednosť sťažovateľa „v takomto prípade (ne)zavinenia zastavenia konania by siahala príliš ďaleko a bola by predmetom zneužitia práva a porušením zásady § 5 ods. 2“ SSP.

7. Sťažovateľ citoval časť z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4MCDo 21/2009 zo dňa 25.02.2010 týkajúcu sa povinnosti súdu vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Tvrdil, že vyčíslené trovy právneho zástupcu žalobcu sú neúčelné, nakoľko tento vystupuje vo viacerých skutkovo identických prípadoch s rovnakým nárokom, mení len aktualizáciu a individualizáciu tej ktorej veci.

8. Napokon sťažovateľ poukázal na povahu podnikania viacerých spoločností personálne prepojených štatutárnym zástupcom Mgr. Romanom Ruhigom, ktorý ako konateľ v 23 spoločnostiach opakovane podáva námietky zaujatosti za kontrolované zdaňovacie obdobia 1-12/2013 a 1-12/2014, pričom ide vždy o námietky na dvoch kontrolórov, ktorí kontrolujú zdaňovacie obdobie, následne vedúceho kontrolórov, ďalej námestníčku a riaditeľa daňového úradu, čím neúmerne zaťažuje sťažovateľa. Počínanie žalobcu teda nemožno podľa názoru sťažovateľa nazvať inak ako zjavné zneužitie práva v zmysle § 28 SSP, pretože využíva právny inštitút námietky zaujatosti nie z dôvodu objektívnych pochybností o nestrannosti príslušníkov finančnej správy, ale na dosiahnutie neprimeraných prietahov a obštrukcií v konaní.

III. Výber z relevantnej právnej úpravy

Podľa § 170 SSP žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak a) žaloba bola odmietnutá, b) konanie bolo zastavené.

Podľa § 171 ods. 1 SSP ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania. Podľa ods. 2 ak účastník

konania procesne zavinil trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, správny súd prizná náhradu týchto trov ostatným účastníkom konania.

Podľa § 7 písm. e/ SSP správne súdy nepreskúmajú rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy predbežnej, procesnej alebo poriadkovej povahy, ak nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach účastníka konania.

Podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak je neprípustná.

IV. Právne závery kasačného súdu

9. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (ďalej len „kasačný súd“) preskúmal napadnuté uznesenie v medziach sťažnostných bodov, ktorými bol viazaný (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2, § 453 ods. 2 S.s.p.), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), vo veci v zmysle § 455 S.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

10. S ohľadom na vymedzenie sťažnostných bodov pripadlo kasačnému súdu posúdiť správnosť právneho posúdenia otázky procesného zavinenia zastavenia konania, ktoré správny súd videl len na strane sťažovateľa a mal za to, že keby sťažovateľ nezaslal žalobcovi oznámenie zo dňa 28.02.2020, že má žalobou napadnuté rozhodnutie považovať za bezpredmetné, žalobca by žalobu späť nevezal a konanie by nebolo zastavené. Uvedený záver krajského súdu považoval kasačný súd s ohľadom na okolnosti prípadu za nesprávny.

11. Najprv musí kasačný súd upozorniť na to, že konaním pred správnym súdom disponuje v plnom rozsahu žalobca, ktorý správnu žalobu na súd podáva a kedykoľvek ju môže vziať späť. Ak tak urobí, súd konanie vždy zastaví. Pre rozhodovanie o trovách konania v prípade zastavenia konania platí zásada, že správny súd neprizná náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov (§ 170 písm. b/ SSP). Z tejto zásady sú dve výnimky, z ktorých prvá hovorí, že účastník, ktorý procesne zaviní zastavenie konania (alebo odmietnutie žaloby), nesie trovy ostatných účastníkov (§ 171 ods. 1 SSP). Podľa druhej hradí trovy účastníkov ten z nich, ktorý procesne zaviní trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli (§ 171 ods. 2 SSP).

12. Kasačný súd nemôže bez výhrad súhlasiť so správnym súdom v tom, že zastavenie konania jednoznačne zavinil sťažovateľ listom zo dňa 28.02.2020. Toto oznámenie je bezpochyby krajne neprofesionálnym výkonom finančnej správy, z formálneho hľadiska však nie je právnym aktom, ktorý by anuloval žalobou napadnuté rozhodnutie. Ak by totiž žalobca správnu žalobu späť nevezal, nemohlo by len doručenie nového (podľa sťažovateľa identického) rozhodnutia o námietke zaujatosti viesť k neúspechu podanej žaloby. Pokyn sťažovateľa, že žalobca má považovať žalobou napadnuté rozhodnutie za bezpredmetné, na platnosti a záväznosti tohto rozhodnutia nič nezmenilo, keďže na nápravu (zrušenie či zmenu) vydaných (a oznámených) rozhodnutí slúžia len riadne alebo mimoriadne opravné prostriedky.

13. Vo všeobecnosti za procesné zavinenie zastavenia konania pre späťvzatie žaloby je potrebné považovať len taký úkon či správanie žalovaného, ktoré nastalo po podaní žaloby a v dôsledku ktorého ďalšie vedenie konania stratilo podklad alebo opodstatnenie (napríklad zmena alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia, prípadne určitá forma pokonávky účastníkov spojená s ustúpením od záverov napadnutého rozhodnutia). O takýto prípad vo veci nešlo.

14. Na druhej strane si je však kasačný súd vedomý skutočnosti, že oznámenie sťažovateľa o bezpredmetnosti žalobou napadnutého rozhodnutia bezpochyby uviedlo žalobcu do právne neistej situácie, ktorú sám nespôsobil a preto by z nej nemal mať ujmu. Zároveň je však kasačný súd toho názoru, že žalobca by z danej situácie nemal získať ani prospech, ktorý mu práve z výroku uznesenia správneho súdu o trovách konania vyplýva. Dôvodom neutržateľnosti napadnutého výroku, ktorý je súčasne kľúčovým sťažnostným bodom kasačnej sťažnosti, je úplne opodstatnené tvrdenie sťažovateľa o neprípustnosti súdneho preskúmania rozhodnutia o námietke zaujatosti, ktorú vzniesol žalobca proti pracovníkovi správcu dane.

15. Toto rozhodnutie je totiž celkom zjavne a bez potreby akéhokoľvek podrobnejšieho skúmania rozhodnutím procesnej povahy, ktoré nemohlo mať za následok ujmu na subjektívnych právach žalobcu (§ 7 písm. e/ SSP). Sťažovateľ dôvodne poukázal na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v naznačenom smere, ktorá neprípúšťa

akékoľvek pochybnosti o vylúčení takého rozhodnutia zo súdneho prieskumu. Možno teda spoľahlivo konštatovať, že ak by žalobca správnu žalobu nevzal späť, musela by byť odmietnutá postupom podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP. To samozrejme neznamená, že by neexistoval priestor na preskúmanie zákonnosti procesného postupu sťažovateľa pri rozhodovaní o námietkach zaujatosti. Ten však žalobcovi vzniká až v prípadnom súdnom správnom konaní proti meritórnemu rozhodnutiu v daňovej veci, ktorému rozhodnutie o námietke zaujatosti predchádzalo.

16. Z uvedeného plynie, že ani v prípade, ak by kasačný súd teoreticky pripustil úvahu krajského súdu o procesnom zavinení sťažovateľa na zastavení konania, nemohol by napadnutý výrok obstať pred zákonom, nakoľko priznaniu náhrady trov konania žalobcu voči sťažovateľovi by bránili dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 167 ods. 3 písm. a/ SSP) spočívajúce v objektívnej nespôsobilosti správnej žaloby privodiť súdne preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Za týchto okolností by ani nebolo možné považovať trovy spojené s podaním správnej žaloby proti rozhodnutiu prima facie vylúčenému zo súdneho preskúmania za dôvodne vynaložené (§ 167 ods. 1 SSP) a priznaním práva na ich náhradu by vznikol u žalobcu neprimeraný prospech.

17. Z uvedených dôvodov postupoval kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP a vzhľadom na dôvodnosť kasačnej sťažnosti zrušil výrok uznesenia správneho súdu o trovách konania a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie, v ktorom opätovne rozhodne o trovách konania v predmetnej veci podľa všeobecnej zásady rozhodovania o trovách zastaveného konania, pretože pre priznanie náhrady trov niektorému z účastníkov neboli naplnené zákonné dôvody.

18. S ohľadom na vyššie uvedené závery považoval kasačný súd za nadbytočné zaoberať sa sťažnostným bodom o zjavnom zneužití práva pri podávaní opakovaných námietok zaujatosti v daňových konaniach a následných správnych žalôb proti rozhodnutiam o nich, nakoľko to presahuje rámec rozhodovania o trovách zastaveného súdneho konania.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.